

Міністерство освіти і науки України Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

ФАКУЛЬТЕТ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ

Кафедра системного програмування та спеціалізованих комп'ютерних систем

Лабораторна робота № 1 з дисципліни Бази даних і засоби управління

на тему: «Проектування бази даних та ознайомлення з базовими операціями СУБД PostgreSQL»

Виконав:

студент III курсу

групи: КВ-22

Кобан I.C.

Перевірив:

Павловський В. І

Мета: здобуття вмінь проектування бази даних та практичних навичок створення реляційних баз даних за допомогою PostgreSQL.

Завдання:

- Розробити модель «сутність-зв'язок» предметної галузі, обраної студентом самостійно, відповідно до пункту «Вимоги до ЕR-моделі».
- Перетворити розроблену модель у схему бази даних (таблиці) PostgreSQL.
- Виконати нормалізацію схеми бази даних до третьої нормальної форми (3H Φ).
- Ознайомитись із інструментарієм PostgreSQL та pgAdmin 4 та внести декілька рядків даних у кожну з таблиць засобами pgAdmin 4.

Опис предметної області

Предметна область – Інформаційна система для наукового дослідження. Вона охоплює процеси управління дослідженнями, їх авторським складом, експериментами та публікаціями. Система дозволяє відслідковувати участь дослідників у проєктах і експериментах, а також їх зв'язок з публікаціями, що грунтуються на результатах дослідницької діяльності.

Опис сутностей

• Дослідник (Researcher)

<u>Атрибути</u>: ідентифікатор дослідника, ім'я, прізвище, спеціалізація, електронна пошта.

<u>Призначення</u>: збереження даних щодо дослідників, які беруть участь у наукових проєктах, статтях та експериментах.

• Дослідницький проєкт (Research Project)

<u>Атрибути</u>: ідентифікатор проєкту, назва, дата початку, дата завершення, опис проєкту.

<u>Призначення</u>: збереження інформації про наукові дослідження, їх тривалість і цілі.

• Експеримент (Experiment)

Атрибути: ідентифікатор експерименту, назва, опис та дата проведення.

<u>Призначення</u>: збереження даних про експерименти, які здійснювались в ході дослідницького проєкту.

• Публікація (Publication)

<u>Атрибути</u>: ідентифікатор публікації, назва, дата публікації, назва журналу.

<u>Призначення</u>: збереження даних про наукові публікації пов'язані з дослідженням.

Опис зв'язків між сутностями

Зв'язок «Дослідник» - «Дослідницький проєкт» є зв'язком N:М. Один дослідник може брати участь у кількох проєктах або не брати в жодному, і один проєкт може залучати кількох дослідників або не мати жодного (на початковій стадії).

Зв'язок «Дослідник» - «Публікація» є зв'язком N:М. Один дослідник може бути автором або багатьох публікацій або жодної, і кожна публікація повинна мати принаймі одного автора (дослідника).

Зв'язок «Дослідник» - «Експеримент» ϵ зв'язком N:М. Один дослідник може брати участь або у багатьох експериментах або у жодному, і кожен експеримент повинен мати принаймі одного виконавця (дослідника).

Зв'язок «Дослідницький проєкт» - «Публікація» є зв'язком 1:N. Один проєкт може мати багато публікацій або не мати жодної, якщо дослідження ще триває, і кожна публікація належить лише до одного дослідницького проєкту.

Зв'язок «Дослідницький проєкт» - «Експеримент» є зв'язком 1:N. Один проєкт може мати багато експериментів в ході виконання досліду або не мати

жодного, якщо це теоретичне, або наприклад історичне дослідження, і кожен експеримент належить лише до одного дослідницького проєкту.

Графічне подання концептуальної моделі «Сутність-зв'язок» зображено на рисунку 1.

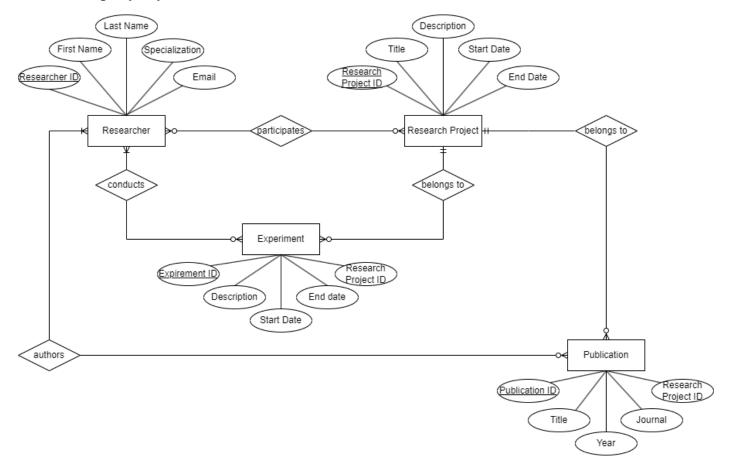

Рисунок 1 – діаграма ER-моделі, побудована за нотацією Чена

Перетворення концептуальної моделі у логічну модель та схему бази даних

Сутність Researcher перетворено в таблицю researcher з первинним ключем researcher_id та атрибутами first_name, last_name, specialization, email.

Сутність Research Project перетворено в таблицю research_project з первинним ключем research_project_id та атрибутами title, description, start_date, end_date.

Сутність Experiment перетворено в таблицю experiment з первинним ключем experiment_id та атрибутами description, start_date, end_date a також зовнішнім ключем research project id.

Cyrнicть Publication перетворено в таблицю publication з первинним ключем publication_id та атрибутами title, year, journal, а також зовнішнім ключем research_project_id.

Оскільки в логічній моделі безпосередній зв'язок N:М ϵ неможливим між сутностями Researcher та Research Project, Researcher та Publication, а також між Researcher та Experiment то для їх реалізації було створено таблиці researcher_project з первинним ключем іd та зовнішніми ключами researcher_id і research_project_id, researcher_publication з первинним ключем іd та зовнішніми ключами researcher_id і publication_id та researcher_experiment з первинним ключем іd та зовнішніми ключами researcher_id і experiment_id.

Графічне подання логічної моделі «Сутність-зв'язок» зображено на рисунку 2.

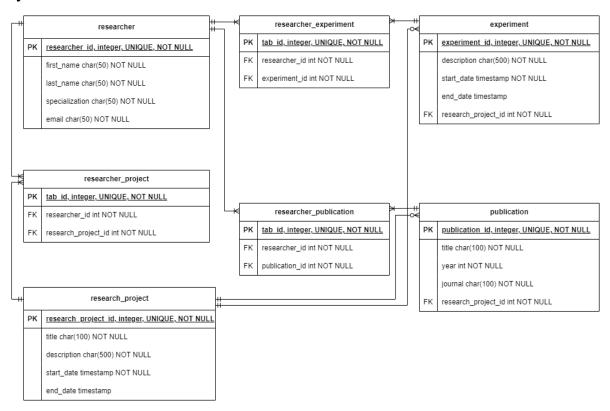

Рисунок 2 – Схема бази даних

Таблиця 1 ілюструє детальний перехід від однієї моделі до іншої.

Таблиця 1 – Опис об'єктів бази даних

Cymyiam	Απριίδι/π	Tun ormuniyay
Сутність	Атрибут	<u>Тип атрибуту</u>
researcher – містить дані про	researcher_id – унікальний	integer (число)
дослідників	ідентифікатор дослідника	1
	first name – ім'я дослідника	character varying (рядок)
	last_name – призвіще	character varying (рядок)
	дослідника	
	<i>email</i> – електронна пошта	character varying (рядок)
	дослідника	
	specialization – спеціалізація	character varying (рядок)
	дослідника	
research_project – містить	research_project_id –	integer (число)
інформацію про наукове	унікальний ідентифікатор	
дослідження	дослідницького проєкту	
	title – назва дослідницького	character varying (рядок)
	проєкту	, e d
	description – опис	character varying (рядок)
	дослідницького проєкту	
	start date – дата початку	timestamp (дата та час)
	дослідницького проєкту	
	end date – дата завершення	timestamp (дата та час)
	дослідницького проєкту	интеринир (дата та тае)
researcher project – містить	<i>id</i> - унікальний ідентифікатор	integer (число)
інформацію про	відповідності	integer (inesio)
відповідність між	researcher id – ідентифікатор	integer (число)
дослідниками та проєктами.	дослідника	integer (4nesio)
дослідниками та просктами.	research_project_id – ідентифі	integer (HUCHO)
	тезеитси_ртојест_ти – гдентифт публікації	ппедет (число)
muhlication viamymy		integer (число)
publication – містить	publication_id — унікальний	integer (число)
інформацію про наукову	ідентифікатор публікації	-1
публікацію	title – назва публікації	character varying (рядок)
	<i>year</i> – рік публікації	integer (число)
	<i>journal</i> – назва журналу, де	character varying (рядок)
	опублікована стаття	
	research_project_id –	integer (число)
	ідентифікатор	
	дослідницького проєкту, до	
	якого належить публікація	
researcher_publication -	<i>id</i> - унікальний	integer (число)
містить інформацію про	ідентифікатор відповідності	
відповідність між науковою	researcher_id –	integer (число)
	ідентифікатор дослідника	

публікацією та	publication id –	integer (число)
дослідниками.	ідентифікатор публікації	
experiment – містить	experiment_id –	integer (число)
інформацію про	ідентифікатор експеременту	
експеременти в ході	description -опис	character varying (рядок)
виконання проєкту.	експеременту	
	start_date – дата початку	timestamp (дата)
	експеременту	
	end_date – дата закінчення	timestamp (дата)
	експеременту	
	research_project_id –	integer (число)
	ідентифікатор	
	дослідницького проєкту, в	
	рамках якого було проведено	
	експеремент	
researcher_experiment	<i>id</i> - унікальний	integer (число)
	ідентифікатор відповідності	
	experiment_id –	integer (число)
	ідентифікатор експеременту	
	researcher_id –	integer (число)
	ідентифікатор дослідника	

Функціональні залежності для кожної таблиці

• researcher:

- researched_id -> { institution_id, specialization, first_name, last_name, email }
- email -> { researched_id, institution_id, specialization, first_name, last_name }

• research project:

- research project id -> { title, description, start date, end date }

• publication:

- publication_id -> { title, year, journal, research_project_id }

• experiment:

- experiment id -> { description, start date, end date, research project id }

• researcher_project:

- id -> { researcher_id, research_project_id }
- researcher_id -> { id, research_project_id }
- research project id -> { id, researcher id }

• researcher_publication:

- id -> { publication_id, researcher_id }

- publication id -> { id, researcher id }
- researcher id -> { id, publication id }
  - researcher_experiment:
- id -> { experiment_id, researcher_id }
- experiment_id -> { id, researcher_id }
- researcher id -> { id, experiment id }

Функціональні залежності для кожної таблиці визначають, які атрибути можна вивести на основі інших атрибутів. У всіх таблицях немає транзитивних залежностей, оскільки всі атрибути безпосередньо визначаються первинними ключами. Це підтверджує правильність структури бази даних і гарантує відсутність аномалій у даних.

Відповідність схеми нормальним формам

• Перша нормальна форма (1НФ):

- Щоб задовільнити умови 1НФ кожен атрибут в таблиці має бути атомарним, тобто:
  - Кожна клітинка містить єдине значення;
  - Кожен запис має бути унікальним.

У даній схемі всі атрибути ϵ атомарними, і унікальність записів забезпечується первинними ключами. Отже, схема бази даних відповіда ϵ 1НФ.

• Друга нормальна форма (2НФ):

- Щоб схема відповідала 2НФ, необхідно виконання таких умов:
  - Схема перебуває в 1НФ;
  - Кожен неключовий атрибут функціонально залежить від усього ключа, а не його частини.

У даній схемі кожна таблиця має унікальний первинний ключ і всі неключові атрибути залежать від усього ключа. Схема відповідає вимогам 2НФ.

• Третя нормальна форма (ЗНФ):

• Для відповідності схеми до ЗНФ повинні виконуватись умови:

- Схема перебуває в 2НФ;
- Кожен неключовий атрибут функціонально залежить від усього ключа, а не його частини, і не має транзитивних залежностей від ключа.

Транзитивні залежності означають, що якщо атрибут X визначає атрибут Y, а Y визначає Z, то X транзитивно визначає Z. Усі неключові атрибути повинні залежати безпосередньо від первинного або альтернативного ключа, без залежностей між неключовими атрибутами.

Оскільки дана схема задовольняє вимоги 2HФ та не має транзитивних залежностей між неключовими атрибутами, вона також відповідає вимогам 3HФ.

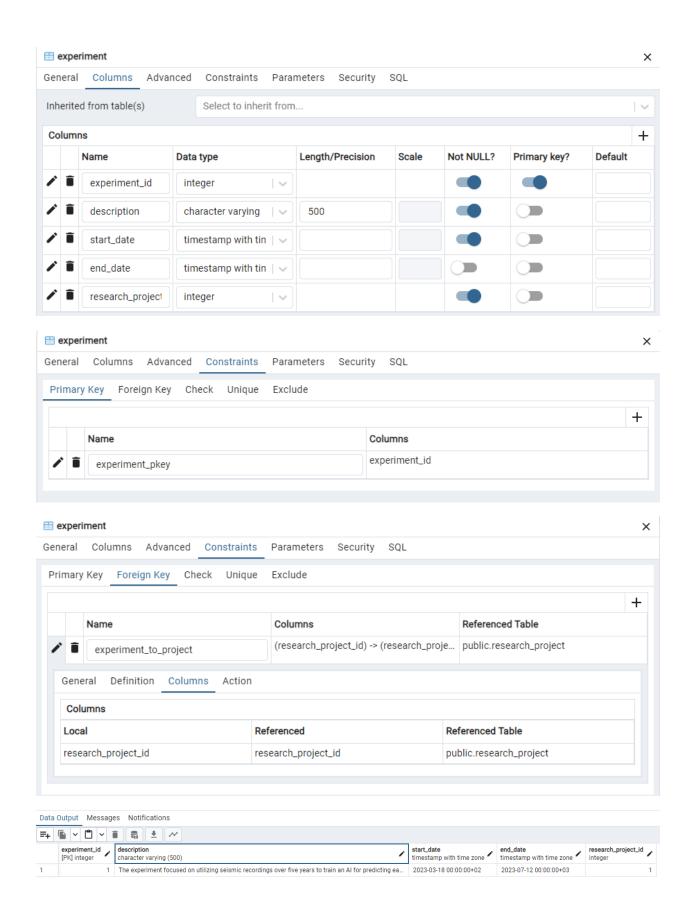
Висновок:

Схема бази даних відповідає всім нормальним формам — 1НФ, 2НФ та 3НФ. Вона добре структурована та нормалізована, що забезпечує ефективне зберігання, обробку і управління даними. Така нормалізація зменшує ймовірність аномалій при маніпулюванні даними та гарантує стабільність бази даних.

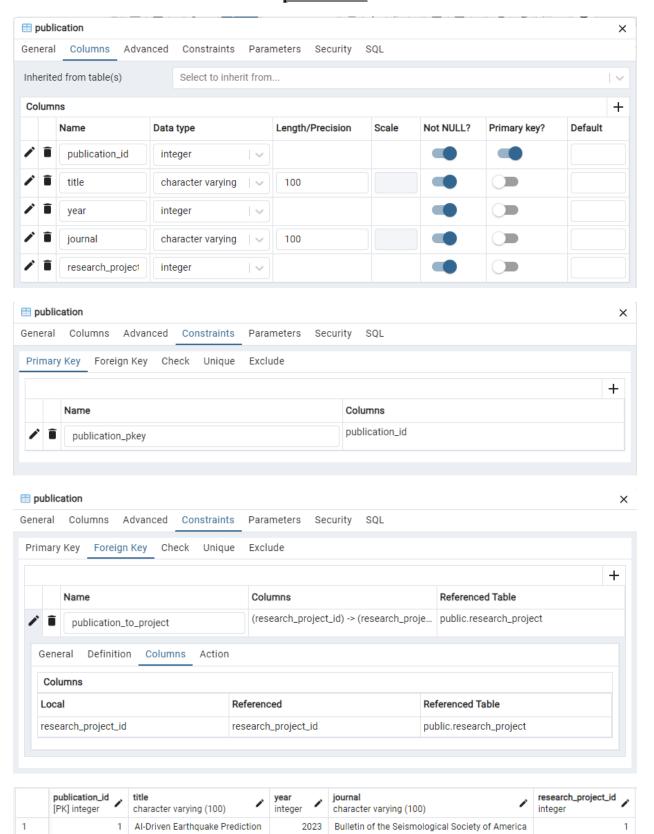
Таблиці бази даних у pgAdmin4

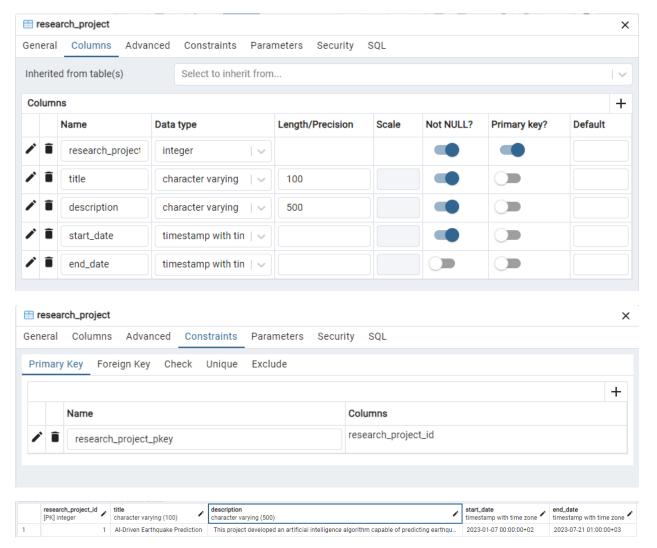
experiment

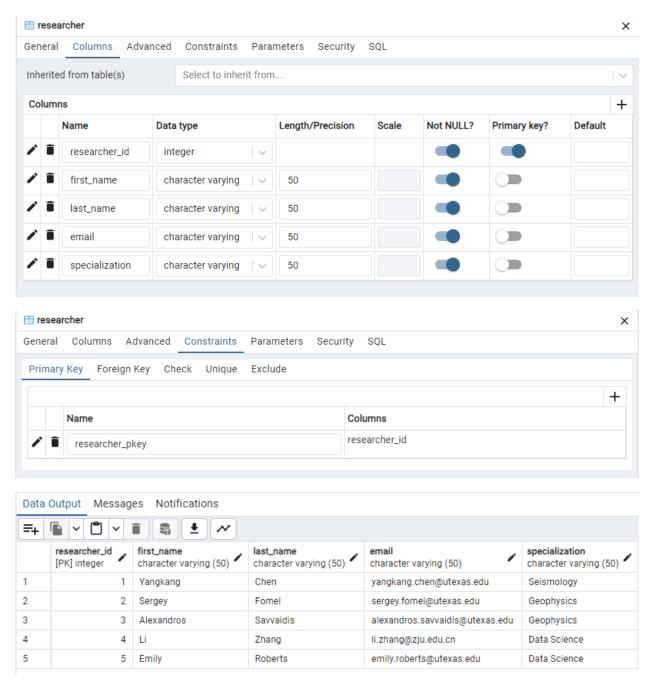
publication

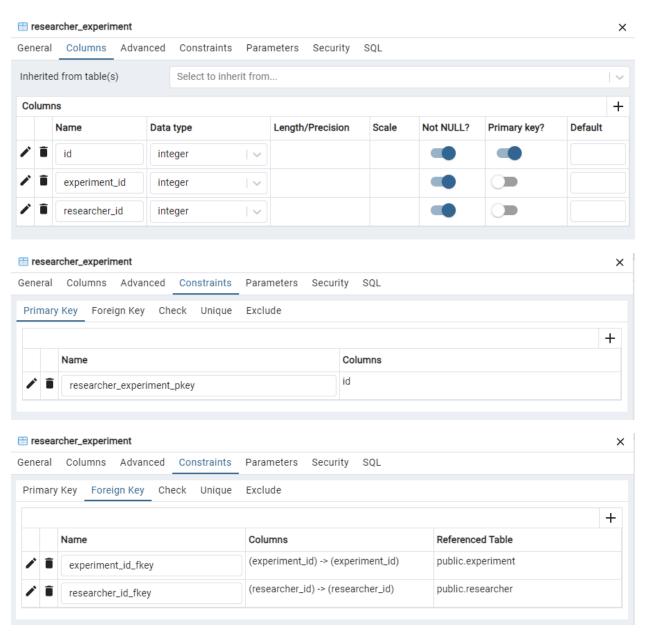
research project

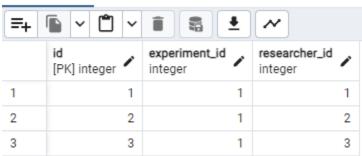
researcher

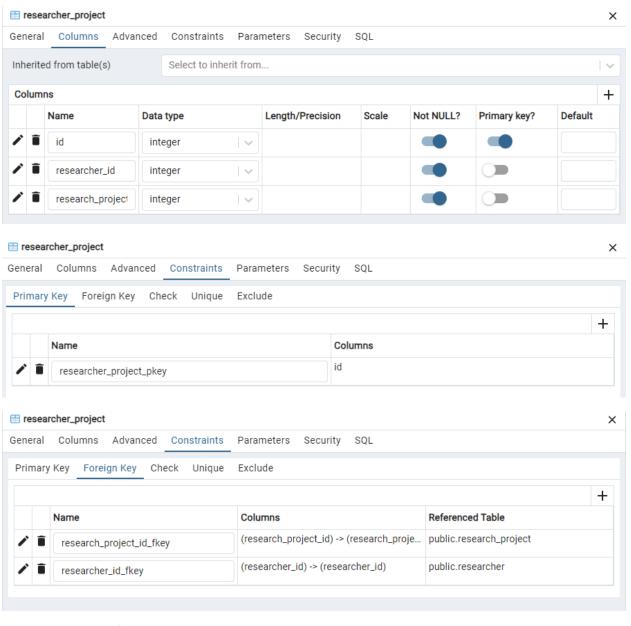
researcher experiment

Data Output Messages Notifications

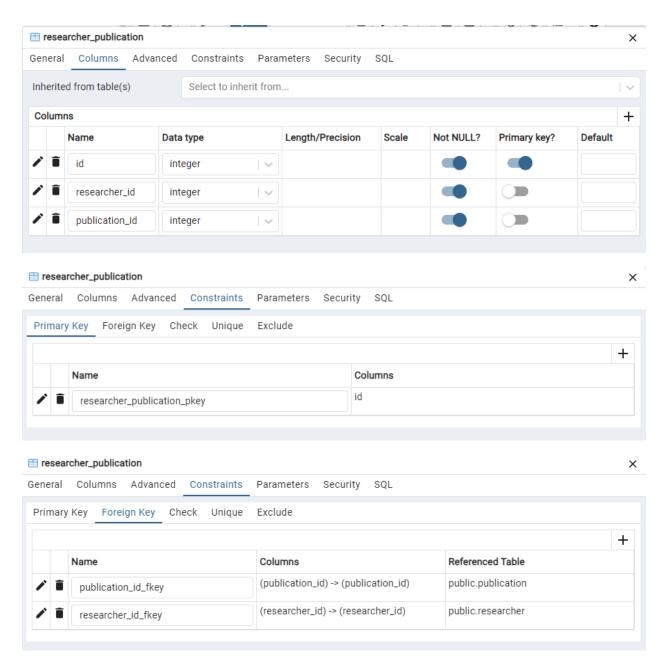

researcher_project

researcher_publication

Таблиці в коді SQL

BEGIN;

CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.experiment

(

```
experiment id integer NOT NULL,
  description character varying(500) COLLATE pg catalog."default" NOT
NULL,
  start date timestamp with time zone NOT NULL,
  end date timestamp with time zone,
  research project id integer NOT NULL,
  CONSTRAINT experiment pkey PRIMARY KEY (experiment id)
);
CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.publication
  publication id integer NOT NULL,
  title character varying(100) COLLATE pg catalog."default" NOT NULL,
  year integer NOT NULL,
  journal character varying(100) COLLATE pg catalog."default" NOT NULL,
  research project id integer NOT NULL,
  CONSTRAINT publication pkey PRIMARY KEY (publication id)
);
CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.research project
  research project id integer NOT NULL,
  title character varying(100) COLLATE pg catalog."default" NOT NULL,
  description character varying(500) COLLATE pg catalog."default" NOT
NULL,
```

```
start date timestamp with time zone NOT NULL,
  end date timestamp with time zone,
  CONSTRAINT research project pkey PRIMARY KEY (research project id)
);
CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.researcher
  researcher id integer NOT NULL,
  first name character varying(50) COLLATE pg catalog."default" NOT NULL,
  last name character varying(50) COLLATE pg catalog."default" NOT NULL,
  email character varying(50) COLLATE pg catalog. "default" NOT NULL,
  specialization character varying(50) COLLATE pg catalog."default" NOT
NULL,
  CONSTRAINT researcher pkey PRIMARY KEY (researcher id)
);
CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.researcher experiment
  id integer NOT NULL,
  experiment id integer NOT NULL,
  researcher id integer NOT NULL,
  CONSTRAINT researcher experiment pkey PRIMARY KEY (id)
);
```

CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.researcher_project

```
id integer NOT NULL,
  researcher id integer NOT NULL,
  research project id integer NOT NULL,
  CONSTRAINT researcher project pkey PRIMARY KEY (id)
);
CREATE TABLE IF NOT EXISTS public.researcher publication
  id integer NOT NULL,
  researcher id integer NOT NULL,
  publication id integer NOT NULL,
  CONSTRAINT researcher publication pkey PRIMARY KEY (id)
);
ALTER TABLE IF EXISTS public.publication
 ADD CONSTRAINT publication to project FOREIGN KEY
(research project id)
  REFERENCES public.research project (research project id) MATCH SIMPLE
  ON UPDATE NO ACTION
  ON DELETE NO ACTION;
ALTER TABLE IF EXISTS public.researcher experiment
 ADD CONSTRAINT experiment id fkey FOREIGN KEY (experiment id)
```

REFERENCES public.experiment (experiment_id) MATCH SIMPLE ON UPDATE NO ACTION ON DELETE NO ACTION;

ALTER TABLE IF EXISTS public.researcher_experiment

ADD CONSTRAINT researcher_id_fkey FOREIGN KEY (researcher_id)

REFERENCES public.researcher (researcher_id) MATCH SIMPLE

ON UPDATE NO ACTION

ON DELETE NO ACTION;

ALTER TABLE IF EXISTS public.researcher_project

ADD CONSTRAINT research_project_id_fkey FOREIGN KEY
(research_project_id)

REFERENCES public.research_project (research_project_id) MATCH SIMPLE

ON UPDATE NO ACTION

ON DELETE NO ACTION

NOT VALID;

ALTER TABLE IF EXISTS public.researcher_project

ADD CONSTRAINT researcher_id_fkey FOREIGN KEY (researcher_id)

REFERENCES public.researcher (researcher_id) MATCH SIMPLE

ON UPDATE NO ACTION

ON DELETE NO ACTION NOT VALID;

ALTER TABLE IF EXISTS public.researcher_publication

ADD CONSTRAINT publication_id_fkey FOREIGN KEY (publication_id)

REFERENCES public.publication (publication_id) MATCH SIMPLE

ON UPDATE NO ACTION

ON DELETE NO ACTION;

ALTER TABLE IF EXISTS public.researcher_publication

ADD CONSTRAINT researcher_id_fkey FOREIGN KEY (researcher_id)

REFERENCES public.researcher (researcher_id) MATCH SIMPLE

ON UPDATE NO ACTION

ON DELETE NO ACTION;

END;

Висновок

У ході лабораторної роботи було створено базу даних для інформаційної системи наукових досліджень. База включає такі сутності: "Researcher", "Research_Project", "Publication", "Experiment", "Researcher_Project", "Researcher_Publication" та "Researcher_Experiment". Кожна сутність містить необхідні атрибути для зберігання й обробки інформації про дослідників, дослідницькі проєкти, публікації та експерименти.

Для наочного зображення взаємозв'язків між сутностями була створена ER-діаграма, використовуючи нотацію Чена.

Було проведено аналіз схеми бази даних на відповідність 1НФ, 2НФ та 3НФ. Таблиці повністю відповідають вимогам нормалізації, що забезпечує структуроване і надійне зберігання даних.

Також включені таблиці для зв'язків, такі як "Researcher_Project", "Researcher_Publication" та "Researcher_Experiment", які дозволяють зберігати інформацію про участь дослідників у проєктах, публікаціях та експериментах.

На останньому етапі зроблено та надано знімки екрану з pgAdmin4, що демонструють структуру таблиць та їх вміст у базі даних.

Посилання на github penoзитарій:

https://github.com/w7fj/db-sci-research-is.git